

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

InsertiuniUn şir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii«în
Blas.**Fóe bisericescă-politică.****Anul XII.****Blas 6 Septembre 1902.****Numérul 36.**

LA BRAZDĂ!

(Al.) Érá-şi s'au deschis porţile institutelor noastre de învăţămînt, să adăpostescă la sinul lor de mamă tinerele odrasle ale neamului. Zidurile vechi se umplu de sgomot şi de viaţă — încă un an şi se implinesce un veac şi jumătate, de când zidurile învechite resfring acela-şi sgomot tinerece, aceea-şi neîntreruptă tendinţă spre lumină . . .

Véd defilând înaintea ochilor mei sufletesci generaţie de generaţie pe toţi cari s'au împărtăşit de lumina şi căldura, ce părinţii nostri au împrumutat-o acestor ziduri fără viaţă; îi véd ridicându-se ori sucombând în viaţă. Şi zidurile rămân în urmă; ele nu îi urmăresc de cât ca o amintire îndepărtată. Lumina şi căldura lor nu îi mai impresoră, când ele au să şi-o reverse asupra altora şi érá-şi a altora.

Véd dascăli bătrâni, propovéduint cuvîntul deşteptării, pe vremuri când ceaţă întunecósă acoperea drumul propăşirii; îi véd entusiaşti şi conseii de munca grea ce o sevârşesc. Ochiul lor stînsi se aprind de o flacără suprapămînteană: dincolo de greutăţile începutului, cu cari se luptau, ei véd viitorul fericit al unui neam obidit de veacuri.

Îi véd trecënd din viaţă, tăcuţi şi fericiţi în sufletul lor, că opera începută de dînşii va ajunge odată la isbândă. Şi paginile istoriei nu li-a eternisat numele, nici nu li-s'au ridicat monumente de bronz — şi urgia vremii a şters deja de mult de pe crucile lor pe „aici odihnesce în Domnul“ . . .

Véd băieţi alergënd neastimpëraţi prin coridóre, aud glasul lor limpede

şi vesel . . . ei cresc védënd cu ochii . . . îi véd bărbaţi, ridicându-se adese de-asupra dascalilor de odată. Naţiunea privesce cu dragoste şi mândrie la ei — şi din admiraţia acésta generală, abia mai rămâne une ori câte un mic memento la adresa vechilor ziduri, atât de iubite într'o vreme.

Paserilor li-se dau aripi să sbóre. Şi puii golăşei încep a ciripi veseli când sbórá în lume, fără să mai privescă înapoi spre cuib.

Sburaţi, puşori, sburaţi!

E de ajuns dacă din atâtea zeci de mii, este unul măcar, care în apogeul mării lui îşi aduce amintite cu dragoste de cuib, şi lasă cu limbă de mórte condeii lui de aur „acelui gimnas, unde a învăţat românesc şi a fi român“ . . .

Frecuenţa şcolarilor de acum întrece mult frecuenţa anilor anteriori; Bine aţi venit, dragi băieţi, bine aţi venit!

* * *

Alătura de bucuria noastră cu începutul anului şcolar publicul românesc se pregătesce de alte serbări culturale. Era de prisos să adaugem epitetul „culturale“. când sciut este, că nu ne este dat a ne îndeletnici cu serbări de altă natură. E vorbă de adunarea fondului de teatru din Bistriţa, şi de cea a Asociaţiunii, de la Oraviţa.

Adunările acestor două înalte instituţiuni culturale au luat, ales în timpul din urmă, un avînt aşa de îmbucurător, în cât nu este Român cărturar, să nu urmărescă, cu cel mai viu interes întreg decursul lor.

E un teren senin şi binefăcător, unde nu ne deciméază micile interese şi miserii zilnice, unde toţi sîntem una, căci ori cât de neîncrezători şi de

desbinaţi am fi pe alte terene, singur cel cultural ne unesce şi ne înalţă pe toţi.

Adunarea fondului de teatru va avea să desbată chestiuni de mare actualitate, fiind vorbă de întrebuintarea unui anumit capital spre scopuri de artă teatrală. Generaţia noastră mai veche, care a pornit acésta frumoasă mişcare, va avea fericirea de a vedea măcar conturile frumosului vis al tineretelor ei.

Cât pentru „Asociaţiune“, e superflu să mai insistăm asupra avîntului, la care ne aşteptăm cu toţii în urma înfiinţării şi intrării în practică a „secţiunilor“.

Vom fi martori la discuţii interesante, vom vedea făcëndu-se (ceea ce de altcum nu am prea avut fericirea de a vedea) literatură şi sciinţă românească.

Demisia prim-secretarului, asupra căreia comitetul central nu şi-a spus încă cuvîntul din urmă, încă este un punct de forţă al Adunării. Spunea d-sa' în motivarea dimisiei, că „s'a convins că speranţele d-sale de a putea contribui la înaintarea Asociaţiunii nu s'au realizat.“ Convicţia acésta, care pôte, în afară de dl prim-secretar o mai au şi alţii, va fi motiv de serioasă discuţie la adunarea generală, cu atât mai virtos, că nu ne lipsesc forţele, cari pot să contribue la înaintarea Asociaţiunii, pôte în măsură mai însemnată, ca până acum.

Salutăm cu dragoste cele două adunări, urându-le isbândă şi succes în marea şi dificila operă a culturii naţionale!

„SUVENIR DE BLAS“

cuprinde diferite vederi din Blas de o frumseţă admirabilă, şi esecutate artistic.

Costă numai 1 oor.

La cestiunea emigrării din Ungaria publică „Germania“ în numărul său prim din 23 August următoarea informațiune:

În șirul congreselor, cari se obișnuiesc a se ține în Ungaria în fiecare care an vara, în anul acesta a intrat un fel nou, — congresul în contra emigrării. În intervaluri de tot scurte s'au ținut congrese de felul acesta în partea apusună, cea de miază noapte și cea de miază zi a țării, și așa se pare, că congresul în contra emigrării, carele s'a ținut de unăzi în Timișoara, a întrecut în chip însempat pe cel doi înaintași ai săi din Vesprim și Mișcolț atât în privința participării cât și în cea a bogăției programului. Ferbințela de a ține congrese, carea a provocat-o în anul acesta emigrarea din Ungaria, arată a bună samă, că în general se simțese lipsa, ca cestiunea emigrării să dobîndescă o deslegare și în Ungaria. Pentru Ungaria era vorbă mai ales despre cunoșcerea cauzelor, cari au produs și înainteză încă și acum neîncetat creșterea repede a emigrării. Cu toate că în lucrul acesta n'au putut, să se desconsiderare de tot raporturile locale, totuși s'a constatat destul de curînd, că precumpnitoare, ba chiar hotărîtoare întru depărtarea cea neșpus de mare a populațiunii în alte țări și mai ales în America de Nord și de Sud sînt cauzele cele de caracter general.

Cu toate că pămîntul Ungariei preste tot nu este așa de rău, și producția de bucate întrece în multe privințe ținuturi estinse de ale altor țări, țeranul însuși totuși se află în o asuprire foarte mare. Nu numai că economia de latifundii s'a înmulțit în deceniile din urmă prin cumpărările făcute de marii capitaliști din Ungaria și din Austria, ci nici datoritiile, cari apasă micile proprietăți de pămînt încă din anul cel rău

din urmă, încă nu lasă pe țeran, să se bucure de viață. Durere, împrumutătorii profesioniști de bani se folosesc prea adese ori de situația cea rea a țeranului și-l anticipă atîta, pînă cînd ajunge în o stare critică, și apoi îl cuprind sermannul casa și curtea. Abusul acestei nimiciri de proprietăți a produs în Ungaria rele grozav de mari, fără ca statul să se fie vădut necesitat, să purcedă împotriva acestei gangrene pe cale legislativă. Dora cel ce deprind meseria acesta „onorabilă“, sînt în mare parte partizanii partidului guvernamental și membrii țegului liberalismului magiar. Mii și mii de țerani au fost nevoiți pe calea acesta, să-și părăsescă glicia și să se mute în străinătate. Mulți țerani trăsesc mai bucuroși mai de parte în miseria cea mai mare, cât să arde patriei dosul, și în acest chip sînt numai „țerani“ din grația Jidovului, carele îl storce cu desevășire, căruia iuse le caută să-l fie încă recunoscători, pentru că le permite, să trăiescă pe proprietatea sa de odinioară. Dacă ar îndrăzni, să se apere măcar și numai odată împotriva cîutei aspre și grele, atunci usurariul l-ar arunca fără de milă în miserie. Între raporturi de felul acesta mulți țerani sînt mai rău situați de cât zilerii. Durere, că acesta este signatura unei mari părți a țărănimii din Ungaria. La tõe acestea se mai adauge povora de contribuții cea mare, carea s'a pus chiar pe pămînt și în anii din urmă a mai primit încă o creștere considerabilă.

Ceea ce împinge deci pe suditul ungar spre emigrare, pe cum ușor se pricepe, este imposibilitatea existenței lui economice în urma apăsării lui din partea statului și din a societății și în urma faptului necontestabil, că pseudoliberalismul unguresc din timpul modern a avut de urmare decăderea sentimentului patriotic. Tote amănuntele, cari

în congresele de pînă acum în contra emigrării s'au zugrăvit ca cauză a emigrării și au provocat un întreg val de proiecte de rezoluții, pot, să se mize numai în cadrul de mai la deal. A bună samă n'a fost lucru greu, ca să se constate relele amintite mai la deal, cu tõe că unele din propriile cauze locale ale emigrării nu s'au pertractat în congrese cu francheta de lipsă, dară totuși destul, pentru ca ele să formeze basă pentru purcedere ulterioară. Dară acesta însă-și pare a se face foarte nenorocosa. Dacă se au în vedere, cele ce s'au auzit pînă acum în privința acesta în congresele ținute în Ungaria în contra emigrării, se pare că omenii în Ungaria nutresc credința aceea deșertă, că emigrarea va pute, să se combată cu măsuri de represalii unilaterale. De aceea se pretinde o lege anume în contra emigrării, era pînă la aducerea ei se continuă aplicarea de mijloce parte pedante, parte de acelea, cari vatemă în chip vădit dreptul migrării libere, pe cum sînt mărirea taxelor de pasaporturi, urmărirea prin oficiile administrative a agenților provocatori la emigrare, confiscarea tuturilor călindarelor și foilor aceloră populare, cari publică anunțuri de emigrare, desfacerea expedițiilor postale suspecte spre a confiscă tipăriturile ori biletele de nae șcl. referitoare la cel ce emigră.

Cel ce crede, că cu ast fel de mijloce un emigrant va pute, să se abată de la gîndul său de a întorce patriei dosul, acela simplaminte n'are nici o idee despre o regulare salutară a emigrării. În aplicarea de mijloce de felul acesta își arată adevărata sa față numai liberalismul unguresc al societății inficiale de ideile statului ca sbir. Pînă cînd în lucrul acesta nu se vede nici o urmă a spiritului de caritate, pînă atunci emigrarea va lua în Ungaria dimensiuni

FEUILLETON.

MEDALIA.

(Istoriă soldătescă de Edmondo de Amicis).

„Și în continuu trebuie ore să vedă această față morosă și această privire cordiașă?“ își zice în sine un căpitan, carele tocmai l-și inspecționa compania. „Și ore pentru ce? Ce adevărat l-am făcut eu?“

Îi sta adevărat în gînd un soldat, un Abruzzian, carele la inspecțiune se uita-se furios la dînsul.

Sînt unele naturi închise, sumețe, selbatiche, cari în ori ce zimbet bănuiesc o batjocură, în ori ce cuvînt o ofență, în ori ce persoană un dușman. În fond atari caractere sînt de comun bune la inimă și capabile de afecțiune căidurosă, dar lumea le consideră de rîntăcioase și ele și apar ast fel. Neîncrederea înăscută le face rezervate, înclinațiune spontană ele nu cunosc, ele de bună voie nu te întîmpină cu iubire: observând înse, că au inspirat cuiva simpatie atunci o răspund acesta cu atît mai mare devotament, cu cît acesta mai puțin îl arată altora peste tot.

Dacă însă de altă parte se capritiează în ură și antipatie așa fără rost, atunci sînt incredibil de cerbicoși și încăpăținați, deși alevea de loc nu urăsc de la inimă, ci numai cred a o face acesta. Cu o stringere de mână la timp potvit sau cu o zimbire amicală, mai tot de una îți succede a le în-

vinge anpitatia carea ei înșiși o țineau rancore invincibilă și de ură eternă.

Un ast fel de caracter are și acel Abruzzian, carele se uitase cu ochii cordiași la căpitanul său.

Chiar în ziua cea de întâiu, cînd venise la regiment, împreună cu alți recruți, toți încă în vesmintele lor de țeran și meseriași, și intrase la companie, se uitase căpitanul la dînsul cu un fel de curiositate și șopti locotenentului la ureche: „Uite colo față aceea antipolitană.“ Aceste cuvinte le zise și ore cum zimbînd și soldatul nostru observă acest zimbet.

Apoi, dus fiind în magazinul de vesminte, el luă pe sine uniforma, care i-se puse în mână, căpitanul trecînd pe acolo și zăbindu-l, cum sta ca vîrit într'un sac cu mîncăle spînzurînd mult peste mîni și cu uniforma pînă la genunchi nu se putu stăpîni să nu ridă și îi zise: „Tu pare, ce ești o adevărată cînhă.“ Soldatul aruncă înse superiorului său din ochii întunecați o privire ca o adevărată lovitură de piatră. Altă dată, cînd învățau recruții pe locul de exercițiu, mersul în pași, eșind fie care separat din rînd și trebuind să mîrgă ca marionetele cu picioare țapene și întinse în sunetul dobei mai multă cale, venind rîndul la dînsul se genă și rușină așa de tare, cît nu putu face nici doi pași, fără de a scobălți și a se clătina și se purtu așa de comic și de silit, cît camerații rideau de el. Atunci căpitanul venind la dînsul îl înfruntă, er el făcu lucrul și mai rău ca mai înainte, pînă cînd căpitanul vădînd, că tõe cuvintele sale sînt zădărnice să depărtă zicîndu-i: „Tu ești cel mai rău soldat din companie.“ În apropiere imediată stău și se uitau nisce

servitoare cu copiii, cari isbucniră în hohot, er el roșu ca racul se întorse în rîndul său, crășnind în dinți, ca un căne turbat.

Așa se puse pe încetul în sufletul său convingerea, că căpitanul său nu-l pôte suferi, că din răutate îl înfruntă și că umblă cu scopul infam de a-l face ridicul, ca așa să-l aducă în furie și să-l prăpădescă. Dar cu acesta ei era în deplină rătăcire. Căpitanul era om uman, fără nici o rancore, nici față de el, nici față de alții, el voia binele soldaților săi, era incapabil de ori ce simț de antipatie orbă și nedreptă și urgisia din inimă pe cum ori ce persecuție premeditată cît și transgresiuni arbitrare. Numai cît el nu pricepea, cum se cade caracterul acestui soldat. Vădîndu-l atît de moros și furios îl ține de o natură încăpăținată, nedresabilă și gata spre revoltă. În faptă înse el era smerit, dar numai prin vorbe bune și pretinose; amenințările și arestul îl făceau tot mai rău.

Într'una din zile, sta soldatul nostru la colțul unei strade de vorbă cu o fată și nu observă pe căpitanul trecînd pe lîngă el. Acesta în credința, că soldatul anume din din rea intențiune nu l'a salutat, se întorse la ei și în prezența fetei și a altor mulți omeu din jur îl apostrofă aspru. Apostroful se depărtă îndată după superiorul său și mai mult nu se ivi la acel loc, dar veninul său contra căpitanului crescînd de o mie de ori, el se prefăcu în ură, carea rodea în continuu la inima sa, nelăsându-i nici un moment liniștit și amarîndu-i viața. Și cu totă sila, ce-și da, nu-l succedea a și-l ascunde acest simț tot de una. Cînd căpitanul muștra pe alt soldat, abruzzianul

tot mai mari în tocmă ca și negoțul cu fete, cari în țara acésta a luat dimensiuni, ce pun pe om pe gânduri. Pe tereni acesta ómenii în Ungaria cred, că în sfârșit încă are să se facă óre ce, dară par a nu se pute hotărî, să prindă taurul de córne. Este dovedit, că negoțul cu fete în Ungaria îl deprind în chip aprópe esclusiv Jidovii, și față cu ei mai de aprópe guvernele liberale se apucă de lucru cu mânuși de catifea. Inse chiar și dacă s'ar întâmpla, ca ministrul president Széll sub înjurința ecoului și a devisei lui celei vestite „Drept, lege, dreptate” să purcedă în chip mai energic împotriva neguțătorilor de fete, chiar și atunci nu se va ajunge la nici un rezultat, ori se va ajunge cel mult la un rezultat de jumătate, până când statul și societatea nu-și vor da mâinile spre o activitate, carea să se îndrepte într'acolo, ca prin spiritul ei de caritate să însușe morală și patriotism inimilor nefericiților acelora, din cari își caută neguțătorii de fete jertfele sale.

Congresul seculesc. — Mare sfară în țara întreagă pentru congresul seculesc, întrunit zilele acestea la băile de la Tușnad. Scopul congresului e aflarea mijloacelor, prin cari s'ar pute mai ușor fericii nația seculescă, ce e pe cale de a se prăpădi. S'au constituit fel de fel de secțiuni, cari s'au întrecut unele pe altele în iscodirea planurilor: asile de copii, școle de cadeti, școle pentru promovarea industriei de piatră, coloni în țară, împedecarea emigrării în România și America etc. Special emigrarea asta în România le-a dat mult de lucru congresiștilor. Cu multă indignare s'a vorbit de romanisarea bruscă a celor trecuți dincolo, de interzicerea cărților magiare de propunerea în limba română și alte multe acuse, cari nu

credea să fie adeverate. Dar chiar și de ar fi, numai magiarii nostri de aici n'au cuvint să se plângă.

Bage numai bine de samă ce fac ei cu noi aici. Cu noi, cari ne clădim și susținem școlile din banii nostri și cari sîntem locuitorii băstinași în acésta patrie. Tóta seria de acuse, ce se aduce României, și contra căreia se invocă acum întervenirea pe cale diplomatică, tóte acéstea se fac în mesură cu mult mai mare față de noi.

În tãmbãlãul de la Tușnad, cercul vicios se învîrtea, ca tot de a una în jurul ajutorului pe care guvernul e obligat să-l deie pentru salvarea bieților secul.

Ajutóre lor? dar nouă nici odată nu ni se deschide ivstera țării, de cât cu prețul sãngelui? Aievea de multă grije sîntem noi împãrtãșiți!

Revistă politică.

Afaceri interne. Cercurile hotãritóre se ocupă tot mai mult cu idea, de a înființa pentru Ungaria un minister nou, anume cel al căilor ferate. Resortul acesta era până acum contopit în ministeriul de comerț. Separarea s'ar face din motivul multelor agende ce recere administrația căilor ferate. Deja se și vorbește de titularul, căruia i-s'ar oferi acest portoliu nou.

Italia. Se credea, că Italia e contrarã alianței triple, deși nu de mult s'a prelungit contractul. Și asta se basa mai ales pe rãceala dovedită față de Austria, când cu visita făcută la Petersburg. Acum de curënd, Victor Emanuel a cercetat pe împãratul Wilhelm la Berlin. Se înțelege că s'au

dat serbãri peste serbãri. Cu prilejul prãnzului de galã, regele Italiei a fost salutat de împãrat între altele, ca fidelul aliat al sãu și al preainaltului amic Francisc Iosif I. cari împreună compun alianța, ce de 16 ani susține pacea Europei.

Franța. Punem scirea la acest loc, că e de importanță. „Autorité” un ziar important din Paris, a cărui proprietar e Cassagnac un politician însemnat, a deschis colectiv, spre a se cumpãra sabie de onóre loc. col. Saint-Rémy, care n'a voit să se supună generalului sãu, când cu închiderea școlilor conduse de congregațiunile religioase. Și-a făcut mult rãu dl ministru al Franței în acésta afacere, căci a sculat poporul contra sa.

Correspondințe.

SFÎNȚIRE DE BISERICĂ.

Murș-Oșorhei, la 25 Aug. 1902.

Romãnu 'n timp de resuflare
Cu al sãu paloș vitejesc
Clãdea mult trainice altare
Sub scutul Domnului ceresc;
Ca să privescã lumii și sóre,
Cum neamul sãu și-a lui clãdiri
În vecl rãmãn neperitóre
Printre ale lumii aguduri.

Vasile Alexandri.

(În oda „sfînțirii curții de Argeș“.)

Duminecã în 20 Iuliu n. a fost sfînțirea bisericii romãne gr.-catolice din comuna Chebelea-St.-Ióna.

Ch.-St.-Ióna se află în comitatul Murș-Turda, nu de parte de Murș-Oșorhei. Pãmîntul e bun, locuitorii în majoritate

tusea semnificativ și da din picioare, întorcându-se atunci căpitanul ciudoz cătră el, ridică înte capul în sus și se uită la nori. Când pe drum vre un gregariu, gata spre serviciu, întind căpitanului, doritor de o înghitură rãcoroasă, ploșca sa, el zimbă în bajocură și șoptia la urechea camaradului afabil: „gogomane!” (prostule!). De îl înfrunța superiorul pe el însul, se făcea surd, înholbând ochii ca un smintit și clatinându-și capul și în cõce și încolo, sau cu ochii pe jumătate închiși îl arunca o privire veninosă strîmbând din gură cu buza dedesupt debãlãzată. Și tot de una apãrea supãrat și moros.

Într'o sarã, pe locul de exercițiu la deprinderea în arme și observã, că făcu majorul cu voce înaltã o imputare căpitanului. Acesta repede își aruncã privirea la soldați numitul soldat ridea. Atunci căpitanul în mãnie orbã, strigã: „canalie!” și sãrindu-l înainte îl arãtã pumnul în față. Gregoriul îngãlbini și întorcându-se cătrã vecinul sãu, zise liniștit: „Mai curënd ori mai târziu” — mai adãugând alte câteva cuvinte — „sau dacã nu ești nu, mai vrẽu să fii Abruzzian.” Abia reintrã în casarmã și la patul sãu, își aruncã veșmintele de pãrete. Tocmai atunci intrã pe neașteptate căpitanul, vãdu iritarea soldatului și strigã: „Sergent, du-l pe acesta la arest!” — și dispãrurã. Soldatul mușca acuu cu dinții lenețele de pat și se lovea cu pumnii peste cap. Trei sau patru conșoți se aruncã asupra lui, îl țineau și îl strigau: „Cel cu tine, ce faci, sau dõrã ești nebun?” Atunci el, căpãtãnd erãși stãpãnire asupra-și, zise încet cu zimbire întunecatã: „Da . . . inebunesc . . . și într'o zi aveți să vedeți, ce crajã au nebunii, să facã în nebulia lor.”

Partea cea mai îngustã a vlei Tronto oferesce o priveliște tristã, posomoritã. Culmile de munți se ridicã de amẽndouã pãrțile cu înãlțime puternicã și întreruptã de stãnci, crepãturi, prãpastii afunde și întunecoase își aiazã cõstele sale mai pãnã la țãrmurul riuului. Între apã și pãretele de stãncã terenul e acoperit de petriș, petri și ruinãturi mari de stãnci, prãvãlitate când-va din sus din culme pe când costișul formezã un labirint sãlbatic pe prãpastii, abisuri, tufșuri dese, stãnci precipitate fãrã nici o cãrare. Deasupra peste culme șerpuesce o cale îngustã cu multe învîrtituri și se pierde între petri și tufș; ici coala se ivesce cãte o colibã, ascunsã între stãnci, apoi și cãte o pagiște verde; altmintrea în tótã regiunea domnesce natura în tótã virginitatea sa sãlbaticã, asprã.

Era o zi ploioasă de tómnã. O patrolã de puțini soldați cãlãtoarea prin acésta vale a Trantului unul dupã altul, acum suind, acum scoborind, dupã cum se ridicã și pleca terenul, buricãndu-se cu ostentã pe petrele cele mari, care încheieã cãrarea, fãcutã pe încetul în mulți ani de picioarele cãlãtorilor.

Un soldat mergea înainte cam cu patruzeci de pași, urmãnd unul dupã altul cel alãți soldați în asemea depãrtare. El mergeau în tãcere și încet, cu capul plecat și cu pușca subuorã.

De odatã auzi soldatul cel dinainte zgomot tare de pași grãbiți, zãri ivindu-se de asupra unei stãnci trei capete, trei țevi de pușcã strãlucesc, o întreitã fulgerãturã, chipiul din cap îl sbõrã și douã glõnțe le aude șuerãndu-l în drãpta și în stãnga pe lãngã urechi. În același moment trei brigãnți se aruncã asupra lui. El dãdu foc:

unul strigãnd cade la pãmînt. Sare la al doilea, cu o puternicã loviturã a pușcii îl abate carabina și înfige baioneta afund în corp, retrãgẽndu-o momentan erãși înapoi. Dar al treilea de la spate, înainte de a se pôte întõrce, îl prinde cu o mãnã și cu cea alaltã ridicã sus în aer un pumnal spre a-l lovi. Soldatul lasã arma, prinde cu stãnga mãnã armatã a brigantului cu drãpta îl sugrumã de grumazi, îl încolãcesce ca un șerpe și îl sfericã urechea cu o mușcãturã furioasă. Un strigãt cumplit de durere isbucnesce din pieptul brigantului și o luptã desperatã se încinge. Fie care nisuesce a arunca la pãmînt pe dușman, un paș greșit și totul e perdat, petrele lovite de pașii violenți se restogolesc în fugã înfricoșatã; luptãtorii se prind și se desfac și er se apucã unul de altul din nou cu o iuțialã, ce nu o póta urmãri ochiul; se lovesc cu pumnii, se sfericã cu mușcãturi, își virã cotele și genunchii în peptul și pãntecele contrarului, resuflãnd greũ, gãfãind și crãșnind de furie. Ochii le sînt aprinși și grozav de deschiși, buzele spumegã și sãngerã și în contragere convulsivã arãtã dinți rãnjitori; cele douã fete nu mai au fisionomie omenescã. Dar soldatul tot mai ține încã cu mãnã de fer pumnul înarmat cu pumnalul dușmãnesc. . . . De odatã cade brigantul, lovindu-se de pãmînt: soldatul momentan pe el, îl apucã cu amĩndouã mãnile de grumazi, își acopere partea stignã cu genunchiul încovoiat și pe când cel de desupt cu o tãeturã afundã îl rãnesce brațul stnãg, el cu deplinã și încordatã putere îl ridicã capul în sus și cu rõtã greutatea corpului sãu îl trãntesce de o pãtrã, apoi lute, folosindu-se de ametala dușmanului, causatã prin trãntire, îl stringe cu amĩn-

sînt români și constituiesc biserica gr.-cat. în număr de 33 familii. * Dintre aceștia majoritatea absolută sînt servitori pe la marile proprietari unguri. alții sînt zileri și abia o mică parte, vre-o 20—25 au case proprii; ér vre-o 15—18 au și moșii.

Așa dară Români din această comună stau rău. Cu toate acestea ei nu se lasă; se silesc spre tot ce e bun și frumos.

Aveau o biserică de lemn scundă și foarte micuță, care s'a edificat la anul 1743 de familia nobilă „Șandor“ din B.-Mădăraș, iobagilor sîi, cari în timpul acela erau cam 9—10. Biserica la început era neunită și numai prin 1824 a fost conversă la religunea gr.-catolică.

Din datele indicate mai sus, să pôte constata, cum-că biserica de mult nu mai era corespunzătoare timpului, și poporul întreg, sub conducerea actualului paroh On. Vasiliu Tătar, cu diferite ocaziuni tractau lucrul acesta de mare momentuositate pentru comuna lor.

Între acestea înse protopretorele cercual, într'o scriptă a sa, notifică curatoratul că de aici în colo, să nu se mai țină serviciu divin în această biserică, care în tot momentul era gata să se ruineze.

De aici înainte s'a început adevărata muncă pentru parochieni. Și-au adus aminte de cuvintele lui Christos: „Eu sînt vița voi mlădița, dacă mlădița nu rămâne în vița, nu aduce fruct, așa și voi, de nu veți rămâne întru mine,“ — și au făcut multe rugăminți în multe părți, în decurs de trei ani, până când li-a fost dat să vadă și această mărire a lui Dumnezeu.

Vechea dorință a drept-credincioșilor creștini din Ch.-St.-Ióna, pe cum și a zelosului preot actual s'a îndeplinit, spre lauda lor și mărirea lui Dumnezeu, în 20 Iuliu n. a. c.

dună mînile pulsul de la mîna înarmată; degetele cuprinse de durere se desfac, și soldatul cât ce apucă în mîna cuțitul hoțului, străpunge cu acela gâtlegiul dușmanului. Ferul rece și ascuțit străbate afund, un torent de sânge isbugnesce clocotind din gâtlegiul deschis, mestecat cu o horcăire înădușită, în care își dăde viața.

„Bravo! bravo!“ strigă cei alaltii soldați a patrolei, cari plini de spaimă se apropiară și se grămădiră în jurul lui imbulzindu-l cu întrebări, pe când el mut, gâfăind, galbin ca mórtea, cu ochii înțepeniti se uita cînd la hoțul mort, cînd la cuțitul, ce-l mai ținea încă în mîna.

Patrola în același timp a fos atacată de o cétă de briganti, cari după o singură descărcare de pușcă o luase la fugă, fiind urmăriți de soldații atacați.

Soldatul rănit se însănătoșă după puține zile. Veșindu-l căpitanul la inspecțiune i-se uită drept în ochi și îi zise: „Bravo!“ Îndată apoi îi șopti un camarad la ureche: „Și tu mai crești, că căpitanul nu te pôte suferi? că dóră și-a zis: „Bravo!“ — „Că a trebuit,“ răspuse el cu o clătinare din cap ironică.

(Va urma.)

Present la acest act măreț, îmi rîdea inima de bucurie, vîdînd mulțime de popor adunat; români, uniți și neuniți; unguri catolici și reformați, din loc și toate satele din jur.

Așteptam, ca o peană mai măestră ca a mea, să descrie decursul acestei sfințiri, de óre ce nu s'a găsit, țin să o fac eu, deși cam târziu.

La intrare în sat, numai de cât în stînga, la pótele unui delușor, ochiul zărește o biserică frumoasă și mare cu un turn destul de elegant.

Întrearea în casa Dómnului era acoperită de iarbă și presărată de flori. Mai multe porți triumfale dádeau comunei o înfătoșare sêrbătorească în această zi de mare însemnătate. Cu lacrimi în ochi asista poporul la actul sfințirii. Erau de față protopopul tractual, preotul Iuliu Laslo și parochul din loc.

După ceremonia sfințirii a urmat părăstas pentru repausații preoți: Ioan Tătar și Mihail Tatar, ér la urmă a venit cuvîntul ocașional, roștit de protopopul tractual. Mulțumesc lui Dumnezeu pentru că s'au putut ajunge și această zi, cînd poporul gr. cat. din St.-Ióna, pôte să se róge Părintelui de sus într'un nou și frumos locaș. Mulțumesc Escel. Sale Înalt Preasfințitului Domn Dr. Victor Mihályi de Apșa, Mitropolitului nostru, care a ajutat și din a sa parte la acoperirea cheltuielilor zidirii.

Uréză sănătate și viață îndelungată Măiestății Sale, bunului nostru Împêrat și Rege, care de asemenea a contribuit cu 200 coróne.

Continuând, a cetit numele contribuitorilor din totă țara, pentru această biserică.

Sfîrșesc această scurtă descriere a sfințirii de biserică, ce s'a făcut în Chebelea-St.-Ióna, afirmând, cum-că în timpuri de grele încercări, biserica a fost scutul naționalității noastre, căci ori unde s'ar afla biserică românească, ea are, trebuie să alba pe lângă misiunea ei divină și o altă misiune, adevă o misiune națională, căci bine a zis poetul:

„Din Roma ni-am adus o fire
„Să fim noi chiagul de trezire
„A tot ce dórme amortit;
„Să fim aicea stéua, care
„Arată calea de 'nvieré
„Popórelor din rêsărit.

Isidor Dopp.

DISCIPLINA ÎNTRE FRAȚI.

De la graniță, în August 1902.

În decursul alor patru ani de teologie să învață multă și bună teorie pentru viitoră păstorire. Eú înse mai doresc o doctrină nșoră și totuși hotărîtoare. Acea adevă, că atunci cînd teologul să despărtesce din Alma seminarului, să-și lea rămas bun cu convingerea neîntrîntă, că „numai respectându-mi superiorii și iubind pe frații mei în Christos nelncetat, pot să servesc de bun și viu exemplu poporului meu.“ O educațiune teologică lipsită de elementele aceste, nici la un cas nu pôte deveni roditoare, ér completată fiind prin ele, pôte să producă minuni.

Nu e acesta lucru nou, dar nici nu ar fi consult, ca el să se considere de învechit ori chiar preseris, pentru că deși activitate privată și egoistă îmi pot închipui și fără de disciplină, publică și comună înse nici odată.

Constataz deci, că preotul, care nu-și știe cinsti superiorii, ér de frații sîi să feresce ori îi chiar uredese, pôte să fie om inteligent și harnic numai până la acel grad, de unde se începe decădînta. Și atunci el va fi ca pomul urieș și estins, dar pururea neroditor. La umbra lui nu se va rēcori chiar nimenea, ér vegetaliile de sub el, pot să se desvólte în buruieni cât de mari.

Nici nu se pôte altmintrea Preotul, care n'a învățat a-și cinsti, ajuta și apăra în prezență și absență pe frații sîi în Christos, nu numai că nu pôte fi mediul atât de reclamat al disciplinei noastre, dar păstoria lui rodnică devine cu totul paralizată. De multe ori am aușit eú exclamațiunea lamentătoare din gura poporului, că „dacă popii stau să se stîngă unii pe alții, apoi să se mire lumea, că și noi ne mai pismuim și certăm între noi?“ Poporul vorbesce și face după cum aude și vede, el să légă strict de exemple, și mai ales de exemplele preoților sîi, ér a se folosi de ele e mai iscusit ca ori și care inteligent. Firesce, vorbesce despre cursul practic al păstoriei și abstrag de la înaltele resóne etice, cari ar trebui să fie călăuzitoarele unui preot cinstit.

La locul acesta fie-mi permis a întreba așa în trecut, că totuși un frate, ce ar avé de displăcut sau plane de urit în fratele sêu? Dacă nu posedă ceva facultăți mai superioare, asta e de invidiat? Dacă altul și-a acnirat cu căți-va fileri mai mult, asta e de elevetiv? Dacă fratele e mai zelos și mai acasă cu trebile lui, asta e de desprețuit? Și de un țaran ne scârbim, dar apoi un preot, să nu posedă atâta judecată sănătósă spre a înțelege, că talentul, bunăstarea și zelul fratelui sêu sînt elenodii și avantajii generale și comune? Sau să învirtim întrebarea. Ce e de desprețuit și criticat în un frate? Dóră că e mai puțin inteligent? sau că e mai sêrac materialicesce? ori că nu e destul de galant? Mě rog, nu închide ochii inimii, și adu-ți aminte, că cum putem sta alevea, ér nu cum ar trebui să stăm! Nu-i vorbă, că vor fi ele icf-cólea unele părți de condamnat în vre-un frate, dar și în cazul acela nu trebuie să ne îndestulim cu condamnarea, ci are să pășescă la mijloc emendarea. Și apoi emendarea se face prin critică aspră și înainte poporului? Anevoie.

O ilustrare din dragostea colegială: Se întâmplă de merge un poporean viclean din o parochie în cealaltă vecină, direct la preotul. Acolo vicleanul își hulesce în fel și formă pe preotul sêu, une ori cunoscînd relațiunile încordate dintre acești doi preoți, ér altă dată, cercându-și norocul, în speranța relațiunilor mai generale preoțesce. Acum care ar fi ținuta preotului norocit cu visita celui viclean? Să-l aplice o lecțiune strajnică, și apoi să-l poftescă de unde a venit. Ei, dar așa fac toți frații în Christos? De unde? Pe bádicul încă îi nutresce în calumniile lui, ba pôte îl încarcă cu omenie mai multă, de cât cînd l-ar fi cercetat fratele sêu în Christos. Firesce, și asta e prea mult! Dar obvine și cazul, cînd fratele

făuresce chiar și acasă, pumnal pentru a-l înfige în peptul fratelui său. Așa ceva apoi constituie morală și element de disciplină pentru popor? Să fim atenți la curente de felul acesta, și dacă nu vom învăța de la noi, apoi să privim în jurul nostru și să ne mirăm de concordia esemplară a altor corporațiuni și popore!

Ar mai fi ele și alte cazuri de dragostea noastră colegială. Cum sînt d. e. „ricăiturile tainice“ între frați, apoi partidele și clicele, insinuările și altele, dar le mai dăm și pace. Destul, că nici noi nu putem resturna proverbiul: de a cădea înși-ne în grôpa săpată altuia.

Acum să tragem consecințele. Nu încape îndoieală, că mai întâi fruntașii, apoi poporul întreg, vor observa și pătrunde „alipirea“ preotului față de superiori și față de frații lui. Și apoi crede cine-va, că cu prilejul dat sau cântat, nu se vor folosi de aceste observări? La tot cazul: da. Și atunci unde am ajuns cu păstoria? Exempla trahunt. Preotul va întimpina în primul rînd: antipatie și resens, apoi șicanări mo- leste, și în urmă acuze dese și felurite. Astea constituiesc de altminteră răsplată naturală a unui preot, indiferent față de dragostea colegială, și revitent față de disciplina bine organizată.

Poate să și greșesc, dar într'atîta sînt de convins despre efectele salutari ale unei noue ere de disciplină între noi, în cât dacă cine-va pentru justificarea sau evitarea miseriilor noastre, ar produce un car întreg de argumente, eu cu un singur deget aș fi în stare să le răstorn. Adecă cu degetul „lipsei de disciplină.“ Dîră e veche zicala aceea, că „ordinea bună în sus produce exemplul bun în jos!“ Așoi și aceea îmi permit a spune, că ar fi prea amar pentru preot, când întrégă esistența sa și-ar face-o pendentă exclusiv de la puterea superiorilor. Asta nu mi-o pot închipui nici acolo, unde la dispoziția superiorilor stă forța brachială. Dar apoi la noi, unde are să domnescă exclusiv spiritul? Da, recunosc, că superiorii pot să ocrotescă și apere pe un preot de ordine și disciplină, vor fi ele și cazuri de aceste mai rare; dar apoi casurile ordinare și dese sînt fluxul și refluxul disciplinei noastre laxă, la carea tot noi purtăm vina. Și apoi în casuri de felul acesta ce pot să ajute superiorii? Cel mult să se amărăscă.

Încă odată și din inimă: „Baza disciplinei noastre e dragostea între Frați!“

Romeo.

AVIS!

pentru adunarea generală a „Asociațiunii“.

Se aduce la cunoștință On. Public, că în Oravița fiind puține otele, ospetii, cari vor lua parte la adunarea generală din 14 și 15. Sept. a. c. vor fi în parte mare încuarterați în case private.

Toți cei ce doresc a participa la adunarea amintită, sînt în urmăre postii, conform programului deja publicat, de a se insinua fără amănare la adresa institutului „Oraviciană“.

Trenul sosesc la Oravița de 3 ori pe zi și anume: la orele 11^{1/2}, a. m. la 7^{1/2}, sara și la 1 oră noaptea. Să recomandă On. ospetii, să nisiuescă a sosi cu vre-unul

din cele două trenuri de cu ziua, căci încuarterarea cu greș se pôte efeitui noaptea în case private.

Bilete pentru banchet se vor estrada numai acelor persoane, cari se vor insinua numai de cât tot la adresa institutului „Oraviciană“.

Comitetul aranjator.

Nr. 15-1902.

CONCURS.

Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaș, publică concurs la 4 ajtore de câte 50 corone, destinate pentru elevele școlii de fetițe din Blaș.

Cererile provădate cu *carte de botez, testimoniu școlastic și atestat de paupertate*, să se înainteze prezidentei Reuniunii până în 25 Septembrie a. c.

Blaș din ședința Comitetului, ținută în 20 Iunie 1902.

Aurelia n. Solomon Dr. Ambrosiu Chețian
prezidentă. secretar.

Noutăți.

Din Archidieceasă. Întregim notița noastră din nrul trecut, anume, că Iuniu Brut Micu a fost numit actuar la oficiul archidieceșan și secretar la tribunalul matrimonial de a II. instanță pentru archidieceasă și diecesele sufragane. — *Concurse:* Cu terminul de 1 Oct. n. se eșcrie concurs pentru câștigarea unei pensii Șulțane de 600 cor. destinate pentru văduvele protopopese din cetățile de frunte și localitățile mai celebre ale Transilvaniei, aparținătoare Archidieceșei. — Cu terminul de 15 Sept. n. e de a se ocupa: postul de învățătore, eventual de docente secundariu în Feneșul-sășesc protop. Cluș. Salar 500 cor. — de învățator în Ciunga, distr. Uiora, — de cantor-învățator în Beica-română și magiara și în Habic, prot. Reghin.

Din Diecesă Lugosului. *Concurs.* Pentru completarea parohiei vacante Băreca-mare, situată în districtul protopopesc al Hunia-dôrei, să eșcrie concurs cu terminul de 15 Septembrie n. a. c. Emolumentele împreunate cu acest oficiu și beneficiu parohial sînt: Arător și finanț cu un venit catastral de 143 corone 72 fl. Lictical din matre și filia Seulești, computat în 34 cor. 2 fl. Venitele stolari 18 cor. Parochul ca catehet la școlia de stat din Băreca-mică primesce 80 cor. anual. Cu acest beneficiu până la alte dispozițiuni este imprennat: Postul de catehet la preparandia de stat din Deva cu competență de 200 cor. Catechisarea la școlia reală din Deva cu onorar de 50 cor. Catechisarea deținuților gr. cat. de la carcerul Tribunalului din Deva — anual 20 de ore, cu onorar anual de 80 cor. Pe lângă acestea și speșele de călătorie după km. ori taxa de tren. *Stipendii.* Ordin. de Lugos comunică lista stipendiaților din fondurile diecesane, anume: din fondul Rudolf aș fost împărțiiți 45 tineri cu Cor. 4110. din fond. Braia 22 cu Cor. 1910. din fond. Iova 6 cu Cor. 840. din f. Chiss 1 cu Cor. 60. din f. Stoina 1 cu Cor. 60. și din fon. Breca 1 cu Cor. 300.

De la Asociațiune. Ministrul nng. de comerț cu ordinațiunea Nr. 45612 din 21 Iulie a. c. a încuviințat membrilor Asociațiunii, cari vor participa la adunarea generală din 14 și 15 septembrie a. c., beneficiul de a călători cu preț redus pe liniile căilor ferate de stat și ale celor administrate de stat, și anume pe clasa I. cu bilet de clasa II., pe clas II. cu bilet de clasa III. și pe clasa III. cu 1/2 bilet de clasa II. Aceșce bilete, cari se vor libera la nume prin presiul Asociațiunii, sînt

valabile și pentru trenurile accelerate. Pentru comunicațiunea de vecinătate inse nu se pot întrebuița. Membrii Asociațiunii, cari doresc a se folosi de acest beneficiu, sînt invitați a se anunța la biroul Asociațiunii (Sibiū. Str. Morii Nr. 8.) până cel mult în 10 Septembrie a. c. ca să li-se pôte libera biletul de cale ferată. La scrisoarea de anunțare să se alătore (în marce postale) 50 fl. pentru acoperirea speșelor biroului. Sibiū, în 1 Septembrie 1902. Biroul Asociațiunii.

Solri școlare. Înscrierile la gimnasiul nostru s'au terminat. Au fost primiți în cl. I. 68. cl. II. 68. cl. III. 63. cl. IV. 68. cl. V. 52. cl. VI. 55. cl. VII. 64 și cl. VIII. 46. total 484 elevi. Față cu rezultatul înscrierii din anul școl. trecut e o creștere de 14. Se mai observă că afară de cl. III. celealalte sînt complet pline, așa cât mai mulți elevi aș trebuit să fie respinși. Aglomerație se constată în cl. VII. unde numărul celor înscriși e foarte mare. Joi în 4 s'a ținut la catedrală invocarea Spiritului Sfiit și s'au început prelegerile.

Congresul studentesc „Corda Fratres“ ce era să se țină acum la Budapesta, după cum anunță comitetul aranjator, nu se va mai ține. Motivul: intenția multor din cei anunțați, de a face din congres teatrul unor demonstrații și certe de naționalități, cari ar atinge afacerile interne ale statului magiar. Se tem pruncii; fac cu gura larmă multă, dar când îi la adecă, închid ușa.

Contra duelului. Sperăm, că acuiș ne vom desbăra și de datina acēșta, rămasă ca moștenire din evul mediū. Regele Victor Emanuel al Italiei, a pășit hotărît contra lui, ordonând ministrului de rășboi să deie o circulară către armată, în care amenință cu pedepsă aspră, pe toți cei ce vor mai duela. Regele speră, că va sosi timpul, când în Italia și noțiunea duelului va rămâne necunoscută. Acum și studentii germani, cei mai vestiți duelgii, aș luat hotărîrea să lupte contra duelului, ori dacă ieșirea pe teren nu s'ar pôte încunjura, lupta să se facă între cele mai ușore condiții.

Rugare. Cerem tertare cetitorilor nostri, cari n'au primit de cât târziu nrul trecut al foii noastre, postă n'a avut marcele postale rececute.

Vulcanul Pelée din insula Martinica ără-și a erupt omorînd și rânind mai multe mii de omeni și nimicînd comune întregi.

Mulțumită publică Tinerimea română din jurul Gurghiuului, a aranjat în 28 Aug. 1902 o petrecere în saia hotelului „Pomul verde“ din Gurghiu. Petrecerea a succes. La mai mult nu am putut conta, de ore ce ținutul nostru e sêrac. Cu tôte aceste idea de a araja petrecere în favorul mesei studentilor seraci din Blaș, a fost cu căldură îmbrășată. Tuturor participanților le trimitem sincerile noastre mulțumite. Suprasolviri s'au făcut următoarele: De la Preaștim. domn Dr. A. Ceușan, medic în Reghin 2 cor., On. domn I. Crainic, preot în Urisiul inf. și Aurel Dumbrava preot în Habic câte 1 cor. 60 fl. On. domn N. Petru, preot în Gurghiu 80 fl. Stim. domn. Málnásy A. notar în Ibănesci 80 fl. On. domn N. Nascu, preot în Polăti, 70 fl. On. domn I. Rațiu, preot în Filpișul mic, M. Mărieșan preot în Beica-română, V. Bucșia, preot în Sângeorgiul de Mureș, Z. Matei, preot în Urisiul-sup. și On. dîmnă Catone, preotășă văduvă în Sânt-Ióna, și Stim. domn. Bocskay F. silvicultor în G.-Orșova, câte 60 fl. St domn. Z. Frandes învățator în G.-Hodac 20 fl. Venitul de 24 cor. s'a trimis locului destinat, la adresa fondului mesei studentilor din Blaș, Gurghiu, la 2 Sept 1902. Comitetul aranjator.

Necrolog. † Alesandru Dărăbant, jude reg. în retragere și membru ordinar al „Astrei“, a repausat la 1 Septembrie n. 1902 în Bistra, în etate de 70 ani.

Fie-i țărîna ușoră!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Nouă lumină asupra Unirei cu Roma.

— Din cartea cea mai nouă a dlui Dr. A. Bunea. —

(Continuare.)

Murind în 1699 protopopul din Brașov și țara Bârsel *Sticul*, Mitropolitul Atanasie cu scrisoarea din 10 Novembre 1700 îi dojenesc pe acei Brașoveni, cari umblaseră „pe la domni de afară“ adică, pe cum am vădit, pe la Voda țării românești, și voiau să-și pună „protopop om străin din altă țară“ și le poruncesc, ca numai pe care îl va pune el, să-l recunoască de protopop. ¹⁾ Brașovenii se pleacă poruncel arhierului lor și-l rugară să le pună protopop pe *Vasile Grid*, care fusese ales de preoții din Brașov și din țara Bârsel cu scirea și invoirea „judetului“ din Brașov. Ast fel în 10 Decembre 1700 Brașovenii își căpătară protopop de la mitropolitul unit Atanasie pe *Vasile Grid*, ²⁾ al cărui fiu cu numele *Jipa* s'a făcut preot unit și din Brașov de lângă tatăl său administra protopopiatul unit al Treiscaunelor (*Háromszék*). ³⁾

Altă dovadă despre legătura Brașovenilor cu mitropolitul unit Atanasie în anul 1700 este declarațiunea lor din Iunie 1700. ⁴⁾ Ca să se poată înțelege această declarațiune observăm, că biserica românească din Transilvania odinioară ținea săbor sau sinod general în fie care an Joi după Rusalii. Această sărbătoare a căzut în anul 1700 pe ziua de 19 Maiu st. v., ér Joi după Rusalii a fost 23 Maiu 1700.

La sinodul din 23 Maiu 1700 și-au trimis și Brașovenii reprezentanții lor: „după porunca părintelui Vlădicăi, am ascultat și am trimis din preoții nostri acolo la săbor și cu goșmanii nostri și cu alți bătrâni, ca să nu călcăm poruncile părintelui,“ zice locuitorii din Scheii Brașovului în declarația amintită.

Dar nici la începutul anului 1701 nu era întreruptă legătura iubirei și credinței între Brașovenii și Atanasie. În sinodul din 6 Ianuarie 1701 găsim și pe Cristea din Brașov, care se iscălesce: „Protopop *Crăstea* snă (fiul) protopop(ului) Staicu ot (din) Brașov pohtesc împreună cu săborul mare pe Vlădica Atanasie, cu tot sufletul și cu totă țaria.“ ⁵⁾

După ce înse Mitropolitul Atanasie, punând mai pe sus interesele bisericii și neamului său, de cât pe ale sale, s'a lăpădat și de cele 6000 bani promiși pe fie care an de Constantin Brancoveanu, și de moșia Mireșanilor donată lui și Mitropoliei A.-Iuliei de același voevod la 15 Iuniu 1700. ⁶⁾ Grecii din Brașov în conțelegere

¹⁾ Stinghe: Documente, p. 8, 9.

²⁾ Ibidem pag. 10, 11.

³⁾ Veđi Stinghe: Istoria bis. Scheilor pag. 45 și următoarele.

⁴⁾ Stinghe: Documente p. 5.

⁵⁾ N. Iorga, Studii și Doc. IV, pag. 71—2.

⁶⁾ Veđi actele la Cipariu: Archiv pentru istorie și fil. p. 453—455.

cu grecul Dosoteiu patriarhul Ierusalimului și cu Sașii din Brașov, să început a plănui o formală și directă împotrivire operei sfintei uniri, de la care Românii din Ardeal își așteptau mântuirea de jugul secular.

După tratări între Bucuresci și Brașov, se pregăti complotul în contra lui Atanasie și a bisericii românești unite chiar pe ziua, când acesta avea să se introducă în calitate de episcop unit în scaunul său din Belgrad în săptămâna după Dumineca Rusaliilor. ¹⁾

Protopopul Brașovului avea sub jurisdicțiunea sa și vre-o 8 sate din țara Bârsel. Pe preoții din aceste sate protopopul Vasile Grid ușor i-a putut îndupleca, ca să se asocieze cu Brașovenii, cari erau hotărâți a protesta în contra unirii, de ore ce unde nu era de ajuns auctoritatea lui protopopescă, întrevenea puterea magistratului luteran, care dispunea asupra protopopului și asupra preoților din țara Bârsel în chipul cel mai despotice și care tocmai așa nu putea suferi unirea, cum nu o suferia Ungurii. ²⁾ Acestora s'a asociat compania neguțătorilor greci, cari tot de una au urit biserica Romei și chiar și biserica românească, și în urmă Făgărășenii, cari în sinodul din 7 Octobrie 1698 încă se uniseră în tocmai ca și Brașovenii și doi protopopi ai lor iscăliseră și actul emanat din acel sinod, pe cum dovedesce facsimilul publicat de N. Densușanu.

Lăpădarea Făgărășenilor de a Unire s'a întâmplat ast fel:

Biserica din Făgărăș fusese zidită de voevodul Constantin Brancoveanu la 1697 și preoții ei tot atunci au fost dotați cu o plată anuală din venitele vămi domnesce de la Rucăr, ce ei o căpătau regulat în tot anul la sărbătoreea sfintului Dumitru. ³⁾ Pe preoții acestei biserici îi avea așa dară Constantin Vodă Brancoveanu în mână. Și dacă voevodul Ștefan Cantacuzino la an. 1715 a întărit donațiunea Brancoveanului relativă la plata preoților din Făgărăș numai până când ei vor ține legea pravoslavnică ⁴⁾ este ușor de priceput, că Constantin Brancoveanu îi va fi făcut atenți și pe Făgărășeni, că au să-și perdă plata, ce le servia de „hrană și îmbrăcăminte“, dacă vor persista în unirea primită la 1698. Ast fel s'a lăpădat și Făgărășenii de unire și s'a asociat cu Brașovenii spre a protesta în contra ei, triumfând și la ei, ca și la Brașovenii, interesele particulare asupra intereselor comune ale Românilor din Ardeal.

Mitropolitul Atanasie convocă „săbor mare“ nu numai de preoți, ci și de mireni

¹⁾ Veđi actele relative la acest complot la Stinghe: Documente pag. 11—29.

²⁾ Despre puterea mare, ce o aveau Sașii din Brașov asupra preoților Români, sînt multe documente la Stinghe în operele citate. Despre amestecul Sașilor în protestul făcut de Brașovenii, veđi Nilles, Symbolae, pag. 322 unde să zice: „Rescitur deinde, concitatos fuisse a Coronensibus Lutherania“, ér despre antipatia Ungurilor față cu unirea veđi la Stinghe, Documente p. 20, cuvintele lui David Corbea, care scria din Bucuresci: „De vreme ce știu, că domnii unguresci nu iubesc aceste înovări.“

³⁾ Veđi scrierea mea despre Klein p. 123 și 136; Cipariu: Archiv. pag. 513 și Stinghe: Documente pag. 15 și 16.

⁴⁾ Cipariu l. c.

pe Joi după Rusalii 1701, când avea să se întimple instalarea lui solemnă ca episcop unit confirmat de împăratul și o nouă manifestațiune din partea preoților și reprezentanților poporului pentru sfinta unire. La această adunare au fost chemați și Brașovenii: „O cinstită scrisoară. — scria el lui Atanasie în 1701 relativ la acest sinod, — care ne-au fost trimisă sfintia ta în trecutele zile ne-au venit, care cu multă dragoste o am primit, ce poruncesc sfintia ta milostivelor sate preoților și nouă orășenilor, cum că este acum Joi după Rusalii, ca să se facă săbor mare, pentru aceea tot protopopul împreună cu ceilalți preoți, câți are în eparhie, și cu 2—3 ómeni de cinste, să se afle atunci nesmintit la săbor, acesta pe larg și pe deplin am înțeles. Pentru blagoslovenia, ce ne trimiți sfintia ta mulțămim, ca unul arhieru, și plecând capul sărutăm cu plecăciune mâna sfintiei tale. Etă dar după porunca sfintiei tale, ca cei ce nici odată nu ne-am aflat împotrivnicii poruncel arhierilor, ci tot de una noi mai dintăiu ne-am găsit sosiți la săbor, și acum am trimis cu un ceas mai înainte împreună cu cinstiții preoți ai bisericii noastre, pe cum ai poruncit sfintia ta, frați ai nostri de cinste de aici din mijlocul nostru, cari să fie de față la cinstitul întru Duhul Sfint adunat săbor, ascultând lucrurile, ce se vor hotări, și răspundând după sfatul nostru, cele ce îngăduim.“ ¹⁾

(Va urma.)

CRUMIRUL

sau

călăuzul prin deșert de K. May.

—◆◆—

(Continuare.)

Amenințarea acesta n'au nici un efect asupra bravului colonel. El se apropie mai tare de rivalul său și întrebă: „Îndrăznesc tu să mințesci, că ai furat calul?“

„N'am lipsă nici să mințesc, nici să mărturisesc. Vorbesce cu cine vrei, numai cu mine nu!“

„Ei bine, această dorință ți-va fi împlinită, dar nu crede că-mi vei scăpa!“ Și întorcându-se către Ali-en-Nurabi, continuă: „Așa dar acest Saadis-el-Chabir se află într'adevăr sub sentul vostru?“

„Da; trei zile poți umbla liber printre noi, ca și când s'ar ținea de tribul nostru. În ziua a patra, la amurgul dimineții, își reprimesce calul, spre a ne părăsi. Câte-va minute după aceea înse ne luăm după el, și îndată ce-l ajungem, îi luăm sângele; așa s'a hotărât în adunarea bătrânilor.“

„El va fugi înainte de aceea!“

„A jurat, că nu va fugi.“

„Ce jurămint a depus?“

„Pe Allah, pe profet și pe toți califii.“

„Atunci își va ținea jurămintul. Pe mine înse nu mă privește hotărîrea voastră. Eă îl voi aștepta la marginea hotarului

¹⁾ Veđi la Stinghe: Documente, pag. 25—26.

vostru, pentru a-l prinde și a-l duce la Tunis."

"Acesia trebuie să ț-o permitem." răspunse șeicul; „inse înainte ca tu să-l duci la Tunis, el va fi căzut deja prin glonțele noastre. Acum inse intră în cort; simțesc deja aroma mielului ce a fost tăiat pentru voi."

Crumirul se depărtă cu capul ridicat. Er noi intrară în cort, unde am fost serviți de Mochallah și mama ei. Nici șeicul, nici vre-unul dintre ai săi, n'au fost de față la mâncare. Obiceiul îi opria, ca să mănânce, înainte de a fi înmormintat soțul lor împușcat.

"Ce au disputat colonelul cu șeicul?" întrebă Percy în decursul mâncării.

Î-au povestit toate cu de-amănuntul.

"Hm!" murmură el. „Al dracului blăstemat, crumirul acesta! Nu ne va scăpa la nici un cas! Și eu voi ajuta să-l ducem la Tunis."

"Mi se pare că voi să vii cu mine?"

"Ah, așa e! Dta vrei să mergi spre sud. Și eu vin cu dta. Inse înainte de aceea putem dora ajuta, ca să prindem pe crumir?"

"Vom vedea. Eu nu cred nici crumirului, nici jurământului său. Pote ca se întâmplă ceva înainte de a se împlini cele trei zile."

Erau chiar gata cu mâncarea, când auzirăm afară strigăte vaetătoare. Se pregăteau să înmorminteze mortul. Ca oșpeți, aveam datorința, să luăm și noi parte la înmormintare; de aceea părăsirăm cortul și merserăm la marginea satului, unde toți locuitorii s'au fost adunat în jurul cadavrului. Acesta, învăluit în pânze albe, zăcea la marginea unei gropi. Lângă el stăteau rudele, er ceialaltă forma un cerc mare în jurul lor. Femeile și fetele se vaetau în tonuri pătrunzătoare, bărbații inse stăteau tăcuți, având priviri întunecate și răsbunătoare. Crumirul nu era de față; el a fost atât de cu minte, de s'a făcut nevedut.

De ore ce preotul lipsia, ast fel a trebuit să-l înlocuiescă șeicul. Acesta ridică mâna și la moment se făcu tăcere. Întorcându-și fața către Mecca, el începu rugăciunea capului al trei-zece și șeselea din Coran. La cuvintele: „Un semn al Învierii să le fie pământul cel mort, pe care ploia îl reînvie," cadavrul fu așezat în groapă, cu fața întoarsă spre Mecca. După ce s'a aruncat pământ peste mort, er din petrele ce erau la îndemână se formă o colină de-asupra gropii, șeicul recită capul al șapte-zece și cincilea, al „Învierii", și încheie festivitatea înmormintării cu cuvintele: „Nu este alt Dumnezeu afară de Dumnezeu și Mohamed este profetul său!" Acum vaetăturile și bocetele începură din nou. Femeile pășiră în jurul gropii, er bărbații se apropiară unul câte unul spre a-și implânta cuțitele și pumnalele lor în pământ, în semn că morțea soțului lor trebuie răsbunată. La reîntorcerea noastră afarăm pe crumir în cortul șeicului, întins pe covor. Cu totă situațiunea neplăcută în care se afla, el nu-și dete nici de cum silința să se porțe afabil față cu noi. El rămase în pozițiunea sa și părea că nici nu observă. Mie și colonelului puțin ne păsa, de ore ce nu trebuia loc mult pentru a ne ghemui jos în pozițiune orientală. Percy inse nu era

obiceiuit cu această pozițiune, pe care orientatul o numește Rahat otturmac (odihnirea membrilor). „Dă-ți picioarele de laturi. blăstematule!" zise el, durere inse că numai în limba engleză, inse cu un gest, pe care crumirul nesmintit a trebuit să-l înțeleagă.

Cu toate acestea el nici virful degetelor de la picioare nu și-le mișcă, ca să facă loc englezului.

"Well! Dacă nu vrei, atunci sanie-te!"

El apucă picioarele crumirului și cu o smâncitură repede îl aruncă până la intrarea cortului. Cel atacat în modul acesta se ridică la moment, spre a se arunca asupra lui. Percy scia manua foarte bine boxul. El primi pe năvălitor cu o lovitură de pumn în față și în momentul următor crumirul sbură afară din cort.

Asta s'a întâmplat așa de repede, în cât mi-a fost cu neputință s'o împedec. Percy luă loc pe covor, eu inse am pus mâna pe cuțit, spre a-i sta într'ajutor, de ore ce așteptam, că Saadis-el-Chabir își va căuta vre-o armă și va pătrunde éra-și în lăuntru. Lovitura este pentru un beduin cea mai mare insultă; ea numai cu sânge se poate spăla.

"Ce ai făcut, sir? Îți vei perde viața!"

El își scose pistolele, trase cocoșul și răspunse liniștit: „Viața! Bine, atunci eu îl voi omori mai întâiu. Nici de cum n'am intențiunea de a mă lăsa, ca un hoț de cal să mă tracteze așa de nepoliticos."

"Pentru Dumnezeu, să nu puci! El stă sub scutul tribunalului, și morțea sa te-ar aduce sub răsbunarea de sânge!"

"Pshaw! Credeți dta, că un englez dora cunoște frica? Acest om m'a insultat după obiceiul țării mele; pentru aceea și eu l'am insultat după obiceiul țării sale; așa dar sintem achitați. Dacă nu-i îndestulit, treaba lui!"

De ce duceam frică, nu se întâmplă; spre mirarea mea, crumirul nu se mai arătă. Mai târziu numai, când veni șeicul, am aflat, că Saadis s'a plâns la dînsul contra noastră și că ne-a amenințat cu răsbunare grea. I-s'a dat un alt cort de locuință.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Ioan I. Lăpădatu: **Teoria asigurărilor asupra vieții**. Brașov 1902. Un voluminos studiu de 144. pag. asupra acestei chestiuni de importanță, care începe tot mai mult a ocupa teren și la noi. O recomandăm celor ce se ocupă cu ast fel de chestiuni importante.

Dr. Augustin Bunea: **Episcopii Petru Paul Aron și Dionisie Novacovici, sau Istoria Românilor transilvăneni de la 1761 până la 1764**, cu 250 documente române, magiare, latine, franceze, italiene și germane, publicate în întregime, ori în extras. Prețul 4 corone 50 fileri, pentru România 5 lei. Blăș 1902. Tipografia seminarului arhidieceșan.

Este cea mai mare scriere, din câte a publicat până acum domnul autor, căci se estinde pe 497+XIX. pagini, adecă pe 516 pagini 8° mare, tipărite cu garmond și petit.

Posta „Unirii“.

I. P. în Buc. Am primit toate zările trimise, Vă mulțămesc.

I. B. în Gh. În numărul acesta nu mai era loc, va urma.

A. R. în V. J. Veți ave părerea noastră în numărul viitor.

A. B. în B. m. A sosit prea târziu pentru numărul acesta.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

Inserate.

Nr. 4956—1902.

(34) 3—3

Concurs la stipendii.

Cu terminul de 15/2 Septembrie 1902 inclusive escriem concurs la următoarele stipendii din fundațiunile arhidieceșane:

I. Din fundațiunea „Alex. Sterca Șuluț“.

1. Un stipendiu de 600 cor. folosit de Eugeniu Pantea, care a absolvat cursul filosofic; la acest stipendiu pot concurge tineri, cari studiază metalurgia, tehnica, pedagogia sau ori ce știință reală. 2. Un stipendiu de 400 cor. folosit de rigorosantul în drepturi Lucian Balint, destinat pentru iuriști la universitatea din Cluș. 3. Două stipendii de câte 200 cor. folosite de Traian Pop, gimnast absolut și de Pompeiu Andrea, care a absolvat școala de cadeți din Sibiu. 4. Două stipendii de câte 120 cor. folosite de gimnastul absolut Quintiliu Viciu și de Emil Tobias, stud. cl. III gimn., care nu și-a legitimat progresul în studii; ambele sint destinate pentru gimnastiști din clasele inferioare.

Acel studentul, înscriși ca ordinari la școalele de mai sus, cari doresc a obține vre-unul din stipendiile înșirate, au să dovedescă:

a) că sint românul greco-catolic, miserl, născuți în Transilvania;

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calcul de eminentie;

c) dintre concurenți vor ave preferință, cari vor pute dovedi că sint consăngeni cu piul fundator, spre care scop trebuie să producă atestat, compus de respectivul oficiu parochial, care să cuprindă tabela genealogică exact dedusă;

d) concurenții la suplica, scrisă și subscrisă cu mâna lor proprie în limba română, au să alature testimoniul școlastic în copia autentică, carte de botez, atestat de paupertate, testimoniul medical și să numescă espres institutul, la care și unde vor studia în anul școlastic 1902/3 și se determine apriat suma și soiul stipendiului, după care suplică, că altcum suplica nu va fi luată în considerațiune, pe cum nici suplicile intrate după terminul mai sus statorit.

II. Din fundațiunea Ioan Vancea numită „cassa arhidieceșană“.

1. Un stipendiu de 300 cor. folosit de Maria Nistor, destinat pentru elevele ordinare ale școalelor de fete. Trei stipendii de câte 120 cor. destinate pentru elevii preparandiali; stipendiile acestea în sensul §-ului 8. din Literile fundamentale se conferesc pe anul școlastic 1902/3. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

III. Din fundațiunea „Timoteu Cipariu“.

Un stipendiu de 200 cor. folosit de gimnastul absolut Eugen Sănpetreaan. Cererile să se instruescă ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

IV. Din fundațiunea „Tarța“.

Un stipendiu de 140 cor. folosit de rigorosantul în drepturi Aurel Tarța. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șulțane.

V. Din fundațiunea „Aleandru Micu“.

Un stipendiu de 180 cor. folosit de Aurel Micu, stud. de a IV. cl. gimn. în Blaș, care nu și-a legitimat progresul în studii. Cererile să se instruescă ca cele pentru stipendiile Șulțane.

VI. Din fundațiunea „Partenie Moldovan“.

Două stipendii de câte 80 cor. folosite de Aleandru Moldovan și de Vasiliu Voicu, școlari în a III. cl. elementară la școala de stat din Blaș, cari nu și-au legitimat progresul în studii. Cererile să se instruescă ca cele pentru stipendiile Șulțane.

VII. Din fundațiunea „Demetriu Cutean“.

Un stipendiu de 34 cor. folosit de Valeria Ghișoiu, care a absolvat școala superioară de fete din Blaș. Cererile să se instruescă ca cele pentru stipendiile Șulțane.

VIII. Din fundațiunea „Ramonașă“.

1. Patru stipendii de câte 630 cor. folosite de cătră absolvenții de filosofie: Aleandru Ciura, Octavian Prie și Augustin

Calian și de cătră Pompeiu Dragoș, tehnic absolut. 2. Trei stipendii de 168 cor. folosite de Ioan Miclea, rigorosant în drepturi, Vasiliu Lazar, absolut de montanistică și de Liviū Horğa, stud. de montanistică în Selmeczbánya, care nu și-a legitimat progresul în studii. 3. Două stipendii de 126 cor. folosite de Ioan Câmpean, gimnast absolut în Blaș și Ioan Mărginean, student de a VIII. clasă gimnazială în Blaș. Cererile să se instruescă ca cele pentru stipendiile Șulțane.

IX. Din fundațiunea „Bobiană“.

Un stipendiu de 120 cor. folosit de gimnastul absolut Ioan Isaic. Cererile să se instruescă ca cele pentru stipendiile Șulțane.

X. Din fundațiunea „Gavril Vajda“.

Trei stipendii de câte 140 cor. folosite până aci de cătră Augustin Murășan, iurist, Vasiliu Hossu gimnast absolut și Constantin Vajda, student de a VII-a clasă gimnazială în Năsăud, cari nu și-au legitimat progresul în studii. Cererile să se instruescă ca cele pentru stipendiile Șulțane.

XI. Din fundațiunea „Aleandru Filip“.

Două stipendii de câte 200 cor. folosite de Octavian Pop, care a absolvat gimnaziul în Sibiu și Ioan Albon, absolut de școala de cadeți din Sibiu. Stipendiile acestea sînt destinate pentru gimnaziști. Cererile să se

instruescă, ca cele pentru stipendiile Șulțane.

Blaș din ședința Consistorului arhiepiscopesc ținută la 15/2 Aug. 1902.

Victor Mihályi

Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

Cu veritabilul Christoph-Lack se pot văpsi (colora) padimintele caselor, fără de a se intrerunpe folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel nepăcut, cum și uscarea târzie și scorbosă, ce o au vâpșele și lacul de olgi. A fără de acestea modul întrebunțării lui e de tot simplin, în cât îl poți facea fe cine.

Depozite în: Sibiu: Franz Jahn Söhne. Blaș: Ludovic Schaller.

In atențiunea proprietarilor de pământ!

„Eliberarea pământului de greunamint“.

„Intreprindere de Credit-Hipotecar“

este titlul unui institut ce s'a înființat cu scopul de a da ocașione proprietarilor de pământuri se potă ajunge la împrumuturi ieftine și pe lângă condițiunile cele mai favorabile.

Acest institut dă împrumuturi pe pământuri ori și unde.

Interesele cu amortisarea capitalului cu tot fac mai puțin ca la băncile mici, numai interesele simple.

Favorul cel mai deosebit și de neprețuit este, că cu încetarea din viața a debitorului, suma împrumutată se șterge de pe pământul hipotecat, ér ratele plătite în amortisarea capitalului se restituiesc numai de cât în bani gata.

Cu modalitatea împrumuturilor acestora, proprietarul unui pământ ajunge la bani ieftini și este sigur că ori și când ar înceta din viața, pământul rămâne liber de greunamint, ér eređii mai capătă și bani gata.

Recomandăm tuturoz acelor proprietari de pământuri, cari au lipsă de bani să se folosescă de favorul acesta.

Pe pământuri cari sînt hipotecate la alte institute încă se dau împrumuturi plătindu-se din suma împrumutată datoria veche la respectivul institut.

La cereri de împrumuturi se recere copia cărților funduare și foia catastrală.

Prospecte detaliate ou informațiunile necesare să trimit la cerere, pe lângă trimițerea de măroi postale în valóre de una corónă pentru porto postal.

Cererile sînt a se adresa la:

Representanța
„Intreprinderii de Credit-Hipotecar, Eliberarea
pământului de greunamint“,
în Sibiu (N. Szeben) strada Bruckenthal 36.